

kaupunginvaltuusto 10,000 markkaa, maksettavaksi etuantina kaupunginkassasta sekä merkittäväksi 1922 vuoden menosääntöön.

Kaupungin rakennusten ja laitteiden palovakuutus. Rahatoimikamari ilmoitti kehoittaneensa asianomaisia kunnan laitoksia ja toimihenkilöjä palovakuuttamaan kaikki asianomaisten viranomaisten hoidossa olevat rakennukset ja laitteet niiden täydestä silloisesta arvosta, kuitenkin kaupunkiin yhdistetyllä alueella sijaitseviin kivitaloihin nähden hankkimalla ainoastaan lisävakuutuksen lokakuun 1 p:ään 1921 asti. Tämän yhteydessä ehdotti kamari, että se valtuutettaisiin tämän jälkeen korottamaan viimemainittujen rakennusten palovakuutukset ainoastaan niihin määriin, joihin kaupungin arviomiehet vuonna 1920 olivat ne arvioineet ¹⁾. Esitystään perusteli kamari sillä, että puheenalaiset rakennukset paloturvallisuuteen nähden olivat hyvin rakennettuja, kaupungin palokunta oli tehtävänsä tasalla sekä suurin osa näistä rakennuksista jo oli n. s. kertavakuutuksella ainiaaksi vakuutettu, minkä vuoksi kaupungille todennäköisesti kävisi edullisemmaksi ottaa omalle vastuulleen osa mainittujen rakennusten palovaarasta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ rahatoimikamarin ehdotuksen.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Satamaradan kaksoisraiteiseksi laajentaminen. Kaupunginvaltuuston vuonna 1917 päätettyä ³⁾, että satamaradan laajentaminen kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-asemalta Hieta- ja Jätkäsaaren satama-alueelle suoritettaisiin hätäaputyönä, ja määräraha tähän tarkoitukseen oli merkitty ⁴⁾ 1919 vuoden budjettiin, oli puheenalainen työ aloitettukin, mutta sittemmin kapinan alkaessa keskeytetty, minkä jälkeen se oli jätetty keskeneräiseksi odoteltaessa kaupungin satama-olojen järjestelysuunnitelman laatimista. Kun tämä selvitys oli edistynyt niin pitkälle, että oli saatu varmuus siitä, että oli sopivaa pysyttää satamarata paikallaan toistaiseksi, oli kaupungin yleisten töiden hallitus rahatoimikamarille esittänyt: että pengerrystyöt satamaradan laajentamiseksi kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Ruoholahden väliseltä osalta saisi mahdollisimman pian panna käyntiin; että kaupunginvaltuuston vuonna 1918 satamaradan laajentamiseksi ja muihin sen yhteydessä oleviin töihin myöntämän määrärahan koko ylijäämän, 1,957,463: 86 markkaa, saisi käyttää pengerrystöiden jatkamiseen; sekä että kaupunginvaltuuston päätöstä ⁴⁾ Et. Rautatie- ja Työmieskadun tasoituksesta ja pistoraiteen rakennuttamisesta ainespihalle ei toistaiseksi toteutettaisi, koska vastainen mahdollinen satamaradan suunnan muutos saattaisi nämä työt hyödyttömiksi.

Rahatoimikamari, joka tosin oli tietoinen siitä, että laajennustyön saataminen niin pitkälle, että kaksoisraide olisi liikennöitävässä kunnossa, todennäköisesti siirtyisi jonkin ajan päähän, jonka kuluessa teetettäväksi ehdotettu työ olisi hyötyä tuottamatta, oli työnpuutteeseen nähden ja kun puheenalaisessa työssä, joka sopivasti voitaisiin teettää talvikuukausina, 100 työmiestä saisi työansiota, myöntynyt kaupungin yleisten töiden hallituksen esitykseen. Toimenpide oli, vaikkakin se tiesi ainoastaan kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen toteuttamista, työn suuren merkityksen

¹⁾ Ks. 1920 vuod. kert. siv. 235. — ²⁾ Valt. pöytäk. 24. 8. 20 §. — ³⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 67. — ⁴⁾ Ks. 1918 vuod. kert. siv. 40.

vuoksi ilmoitettu valtuustolle. Ilmoitus ei aiheuttanut ¹⁾ enempää toimenpidettä.

Vuonna 1918 anoi ²⁾ kaupunginvaltuusto, että valtioneuvosto satamaradan laajentamista varten kaksoisraiteiseksi Töölön tavara-aseman ja Länsisataman väliseltä osalta myöntäisi 1,000,000 markan valtioavun eli 50 % arvioituista työn teettämiskustannuksista, ja myönnyttiin tähän anomukseen siten, että tämä määrä merkittiin valtion 1920 vuoden budjettiin. Sittemmin oli kuitenkin osoittautunut, että työn kustannukset oli arvioitu liian vähäisiksi, kun sekä työpalkat että kiskoaineitten hinnat olivat melkoisesti kohonneet. Uusi puheenalaisen työn kustannusarvio päättyi 3,500,000 markkaan. 1922 vuoden menosääntöä vahvistettaessa myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto töiden jatkamiseksi 1,000,000 markan määrärahan, josta määrästä 300,000 markkaa valtuuston päätöksen ⁴⁾ mukaan jo oli maksettu ennakkomäärärahana.

Samassa tilaisuudessa päätti valtuusto valtioneuvostolle esittää, että valtio samassa suhteessa kuin aikaisemminkin ottaisi osaa satamaradan laajentamiskustannuksiin ja että kaupungille siis myönnettäisiin 750,000 markan valtioapu.

Rautateiden korjaukset. Kaupunginvaltuusto osoitti ⁵⁾ vuoden tilierotuksesta 17,000 markkaa Malmin kaatopaikalle johtavan raidelaitteen korjauksen ja kunnossapidon kustantamiseen, minkä ohessa puhtaanapitohallitusta kehoitettiin ⁵⁾ vastedes budjettiehdotuksiinsa merkitsemään tähän tarvittavat määrärahat.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi ⁶⁾ vuoden tilierotuksesta 30,000 markkaa lisäyksenä menosääntöön merkittyyn rautateiden erinäisten korjausten määrärahaan.

Lupa saada rakentaa rautatieraide. Kaupunginvaltuusto oikeutti Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad yhtiön anomuksen oheisen piirustuksen mukaisesti rakentamaan n. 200 m:n pituisen sivuutusraiteen Merisatamasta yhtiön vuokra-alueelle kortteliin n:o 178 kulkevan pistoraitteen vierelle, seuraavin ehdoin:

1) raitteen suuntaa pidetään väliaikaisena ja yhtiö sitoutuu kuuden kuukauden kuluessa kaupunginviranomaisten puolelta tapahtuneesta irtisanomisesta poistamaan tai muuttamaan sen näiden viranomaisten antamain ohjeiden mukaisesti;

2) kaupunki varaa itselleen oikeuden korvausta maksamatta yhdistää vaihderaitteen mainittuun raidelaitteeseen;

3) oikeudesta sivuutusraiteen laskemiseen suorittaa yhtiö vuosittain 2 markkaa raitteen pituusmetriltä eli yhteensä 400 markkaa, jota maksua suoritetaan, kunnes alue on lopullisesti tasoitettu, minkä jälkeen katujen kunnossapidosta ja kadulla sijatsevan rautatieraitteen puhtaanapidosta voimassa olevia taksoja sovelletaan sekä sivuutusraiteeseen että aikaisemmin laskettuun pistoraitteeseen;

4) yhtiö korvaa kaupungille kaiken kustannuksen ja vahingon, minkä sivuutusraiteen teettäminen voi tuottaa venelaitureille tai muulle kaupungin omaisuudelle niillä alueilla, joiden halki sivuutusraide johdetaan.

Edelleen oikeutettiin ⁷⁾ yhtiö niinkään asiakirjain oheisen piirustuksen mukaisesti teettämään yhdysraide yhtiön hallussa olevien korttelien n:ojen 176 ja 178 välille seuraavin ehdoin:

¹⁾ Valt. pöytäk. 9. 2. 18 §. — ²⁾ Ks. 1918 vuod. kert. siv. 42. — ³⁾ Valt. pöytäk. 30. 12. 2 §. — ⁴⁾ S:n 30. 11. 26 §. — ⁵⁾ S:n 19. 10. 27 §. — ⁶⁾ S:n 30. 11. 29 §. — ⁷⁾ S:n 23. 3. 21 §.

1) yhtiö sitoutuu kuuden kuukauden kuluessa kaupunginviranomaisten puolelta tapahtuneesta irtisanomisesta poistamaan tai muuttamaan raiteen mainittujen viranomaisten antamain ohjeiden mukaan;

2) yhtiön tulee raiteen päällitsee teettää ja kunnossa pitää kaupungin rakennuskonttorin vaatima määrä ylikäytäviä suojeluveräjiineen;

3) raiteen liikennöimisessä on noudatettava kaikkia nykyään tai vastedes kadulla sijaitsevan rautatieraiteen liikennöimisessä käytännössä olevia varokeinoja;

4) kaupungin puhtaana pidettävällä alueella olevan raideosan (noin 93 m) puhtaanapidosta suorittaa yhtiö kaupungille korvausta nykyään voimassa olevan ja vastedes vahvistettavan taksan mukaan; sekä

5) menoista, joita kaupungille yhdysraiteen teettämisestä ehkä johtuu lisääntyneiden tasoitus- tai muiden semmoisten kustannusten muodossa, vastaa yhtiö.

Lihan tukkukauppa. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä oli terveydenhoitolautakunta ehdottanut, että lihan tukkukauppa toistaiseksi ja kunnes tähän tarkoitukseen rakennetaan halli järjestettäisiin siten, että tätä kauppaa saisi lihantarkastusaseman aukioloaikoina harjoittaa taivasalla lihantarkastusaseman vierellä Salomonin- ja Et. Rautatiekadun välisellä Annankadun osalla sekä sitäpaitsi edelleen teurastamossa. Tätä tarkoitusta varten olisi puheenaoleva Annankadun osa tehtävä vettä läpäisemättömäksi, esimerkiksi täyttämällä katukivien lomat asfalttitervalla, sekä rakennettava vesiposti paikalle, jotta sitä kävisi tehokkaasti huuhteleva. Rahatoimikamari, jolta oli pyydetty asiasta lausuntoa, huomautti, että pelkkä kadun päällystäminen uudestaan sepelikivillä ja sementillä olisi täysin tehokas, mutta että toiselta puolen tästä johtuvat kustannukset eivät olisi kohtuullisessa suhteessa järjestelyn väliaikaiseen luonteeseen, minkä vuoksi kamari hankittuaan sekä maistraatin että terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajan ja kaupungin-eläinlääkärin lausunnot puolsi paikan luovuttamista silloisessa kunnossaan. Asiaa esitettäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, että lihan tukkukauppaa sai edelleen harjoittaa teurastamossa sekä sitäpaitsi lihantarkastusaseman aukioloaikoina mainitulla Annankadun osalla. Puheenalaisen katuosan puhtaanapitoa varten valtuusto osoitti¹⁾ 7,200 markkaa määrärahasta kaupungin yleisen paikkain ja katuosuuksien puhtaanapitoa varten.

N. s. narinkan myyntipaikkain vuokrat. Kaupunginvaltuuston merkittyä n. s. narinkan myyntipaikoista olevat vuokratulot budjettiin 100,000 markkaan korotetuin määrin rahatoimikamarin ehdottaman 50,000 markan asemesta oli kamari tämän mukaisesti korottanut sikäläisten katettujen myyntikojujen vuokrat 4,000 markkaan ja avonaisten kojujen vuokrat 1,000 markkaan, kesäkuun 1 p:stä lukien. Vuokrankorotuksen johdosta tekivät myyntikojujen haltijat valituksia, mitkä kaupunginvaltuusto päätti²⁾ hyväksyä sikäli, että rahatoimikamari valtuutettiin järjestämään puheenalaiset vuokrat noudattaen kamarin budjettiehdotuksessa olevaa tulomäärää.

Erään kalapihan myyntipaikan irtisanominen. Esiteltäessä kalakauppias G. A. Grönlundin anomusta rahatoimikamarin päätöksen kumoamisesta, jonka päätöksen nojalla hänet oli irtisanottu n. s. kalapihalla olevasta myyntipaikasta, ei kaupunginvaltuusto katsonut³⁾ olevan syytä myöntyä anomukseen.

Yllämainitusta kaupunginvaltuuston päätöksestä valitti kalakauppias

¹⁾ Valt. pöytäk. 26. 1. 44 §. — ²⁾ S:n 27. 4. 29 §. — ³⁾ S:n 13. 4. 48 §.

Grönlund Uudenmaan läänin maaherralle. Valtuusto, jolta tämän johdosta pyydettiin lausuntoa, päätti¹⁾ huomauttaen, että puheenalaista laatua olevain myyntipaikkain antaminen ja irtisanominen on yksinomaan kaupunginviranomaisten asia ja ettei valittaja ollut voinut näyttää toteen, että valituksen alainen päätös olisi lainvastainen, esittää, että valitus aiheettomana hylättäisiin.

Lisämäärärahoja vesijohtolaitokselle. Sittenkun 1920 vuoden menosääntöön vesijohtolaitoksen rakennusten ja laitteiden sekä putkiverkon korjausta ja kunnossapitoa varten merkityt määrärahat olivat osoittautuneet tarkoitukseensa riittämättömiksi, päätti²⁾ kaupunginvaltuusto, että mainitut määrärahat sai ylittää kaikkiaan 102,000 markalla³⁾, mikä määrä oli suoritettava laitoksen 1920 vuoden voittovaroista. Edelleen oikeutettiin⁴⁾ vesijohtolaitos ylittämään seuraavat vuoden menosääntöön merkityt määrärahat: Vanhankaupungin laitteen korjaus ja kunnossapito 40,000 markalla, putkiverkon korjaus ja kunnossapito 20,000 markalla, työpajarakennusten korjaus ja kunnossapito 10,000 markalla sekä Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito 1,500 markalla.

Vesipostien läydennys. Liikennekonttorin esityksen johdosta, että ryhdyttäisiin erinäisiin toimenpiteisiin tulenvaaran vähentämiseksi Katajanokan tavarakatoksissa, päätti⁵⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa vesijohtolaitosta 1922 vuoden budjettiehdotukseensa merkitsemään määrärahan Rahapajarannan vesipostien täydentämistä varten.

Vesi- ja laskujohtojen laskeminen Käpylässä. Sittenkun kaupunginvaltuuston vuonna 1920 tärkeimpien katujen ynnä niihin kuuluvain vesi- ja laskujohtojen teettämiseksi Käpylän esikaupunkiin myöntämä⁶⁾, 1,500,000 markan määräraha oli miltei kulutettu, teki rahatoimikamari esityksen lisämäärärahan myöntämisestä jo aloitettujen töiden loppuun suorittamiseksi, ja päätti⁷⁾ valtuusto, hyväksyen puheenalaisen esityksen, sallia vesijohtolaitoksen etuantina kaupunginkassasta nostaa enintään 450,000 markkaa vesijohdon laske- miseksi Käpylän kortteleja n:o:ja 806, 807, 808, 810—812 ja 817—819 ympäröiviin katuosiin sekä käyttämään Töölön ja Meilansinkadun tasoitustöihin osoitetusta⁸⁾ määrärahasta enintään 464,000 markkaa Käpylän viemärijoh- tojen teettämiseen, minkä ohessa valtuusto kehoitti⁹⁾ rahatoimikamaria ai- kanansa tekemään lopullisen ehdotuksen varain osoittamisesta mainittujen vesijohtotöiden teettämiseksi.

Ylitettyjä kaasulaitoksen määrärahoja. Kaasulaitos oikeutettiin¹⁰⁾ 127,000 markalla³⁾ ylittämään 1920 vuoden menosääntöön kaasulaitoksen raken- nusten ja koneiden y. m. sekä putkiverkon korjausta ja kunnossapitoa varten merkityt määrärahat ja oli tämä määrä suoritettava kaasulaitoksen 1920 vuoden voittovaroista.

Kaasulaitos oikeutettiin¹¹⁾ 702,175 markalla ylittämään menosääntöön kahden uuden kamariuunin hankkimista varten merkitty määräraha.

Ylitettyjä sähkölaitoksen määrärahoja. Kaupunginvaltuusto oikeutti¹²⁾ sähkölaitoksen kaikkiaan 253,165: 31 markalla³⁾ ylittämään 1920 vuoden menosääntöön merkityt määrärahat laitoksen rakennusten ja laitteiden y. m. sekä johtoverkon korjausta ja kunnossapitoa varten sekä 1,004,565: 71 mar-

¹⁾ Valt. pöytäk. 24. 8. 4 §. — ²⁾ S:n 26. 1. 29 §. — ³⁾ Tämä määrä sisältyy siv. 106. ilmoitettuna kokonaisuudessaan. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 30. 11. 32 § ja 14. 12. 21 §. — ⁵⁾ S:n 24. 8. 27 §. — ⁶⁾ Ks. 1920 vuod. kert. siv. 15. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 10 §. — ⁸⁾ Ks. tätä kert. siv. 51. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 15. 6. 10 §. — ¹⁰⁾ S:n 26. 1. 29 §. — ¹¹⁾ S:n 30. 11. 32 §. — ¹²⁾ S:n 26. 1. 29 § ja 9. 3. 15 §.

kalla¹⁾ määrärahan uutistöitä varten, minkä ohessa valtuusto määräsi²⁾ puheenalaiset määrät suoritettaviksi laitoksen 1920 vuoden voittovaroista. Sittenkun erinäiset vuodenkin menosääntöön merkityt määrarahat olivat osoittautuneet riittämättömiksi, päätti³⁾ valtuusto, että ne sai ylittää seuraavilla määrillä: määrärahan johtoverkon kunnossapitoa varten 60,000 markalla¹⁾, määrärahan korkeajännitteisjohtoa varten Merholmaan 16,800 markalla¹⁾ sekä määrärahan Kangasalan tien johtoverkon vahvistamista varten 5,375:95 markalla¹⁾.

Korkeajännitteisjohto Käpylään. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä osoitti⁴⁾ kaupunginvaltuusto korkeajännitteisjohdon teettämiseksi Kottbyn talon maalla 20,000 markkaa suoritettavaksi sähkölaitoksen kuluvan vuoden voittovaroista.

Akkumulaattoripatterin korjaus. Kasarmin torin aseman vanhan akkumulaattoripatterin korjaamiseksi myönsi⁵⁾ kaupunginvaltuusto 650,000 markan määrärahan maksettavaksi rahatoimikamarin määräyksen mukaan etuantina kaupunginkassasta, minkä ohessa kamaria kehoitettiin 1922 vuoden budjetin laadinnan yhteydessä harkitsemaan ja antamaan lausuntonsa siitä, mistä varat lopullisesti oli osoitettava ja miten patterin arvo oli kirjaan pantava.

Määräraha Länsisataman satamatöitä varten. Länsisataman satamarakennustöiden jatkamiseksi kaupunginvaltuusto myönsi⁶⁾ 1,100,000 markkaa, mikä määrä oli etuantina maksettava kaupungin kassasta sekä merkittävä 1922 vuoden menosääntöön.

Määrärahoja satamain korjauksia varten. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin⁷⁾ 10,000 markalla ylittämään 1920 vuoden menosääntöön erinäisiä satamain korjauksia varten merkitty määräraha, minkä ohessa valtuusto erinäisten tarpeellisiksi havaittujen Eteläsataman tihtaalin korjaustöiden kustantamiseksi osoitti⁸⁾ 18,000 markkaa suoritettavaksi vuoden tili-erotuksesta.

Sörnäs in niemekkeellä olevan n. s. rautatielaiturin haltuun ottaminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁹⁾ puolestaan rautatiehallituksen tarjouksen maksutta luovuttaa kaupungille mainitulle hallitukselle kuuluvan kaupungin maalla Sörnäs in niemekkeellä sijaitsevan satamalaiturin siinä olevine vaihteineen, raiteineen y. m. sillä ehdolla, että kaupunki otti vastataakseen laiturin kunnossapidosta ja valtionrautateille sen kuljetuksissa taattiin etuoikeus laiturin käyttämiseen.

Hieta- ja Jätkäsaaren sataman nimi. Rahatoimikamarin esityksestä päätti¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto nimen »Hieta- ja Jätkäsaaren satama» vaihdettavaksi nimeen »Länsisatama».

Hiekanottoaikkojen hankkiminen sekä kuormaus- ja purkauspaikkojen järjestäminen. Sen johdosta että kaupunginvaltuuston asunnonpuutteen poistamiskysymystä valmistelemaan asettama komitea antamassaan mietinnössä m. m. oli huomauttanut olevan välttämätöntä järjestää rakennusaineiden kuormaus- ja purkauspaikkoja ja hankkia hiekanottoaikkoja kaupungin tarpeisiin¹¹⁾, oli rahatoimikamari hankkinut tarkemman selvityksen asiasta, josta kävi ilmi, että omien hiekanottoaikkain ja niihin kuuluvain kuljetuslaitteiden hankkiminen kaupungille tuottaisi ylen suuria kustannuksia sekä

¹⁾ Nämä määrät sisältyvät siv. 106 esitettyyn kokonaismäärään. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26. 1. 29 § ja 9. 3. 15. § — ³⁾ S:n 30. 11. 32 §. — ⁴⁾ S:n 19. 10. 11 §. — ⁵⁾ S:n 15. 6. 8 §. — ⁶⁾ S:n 30. 11. 29 §. — ⁷⁾ S:n 26. 1. 26 §. — ⁸⁾ S:n 5. 10. 10 §. — ⁹⁾ S:n 15. 6. 9 §. — ¹⁰⁾ S:n 8. 6. 12 §. — ¹¹⁾ Ks. 1920 vuod. kert. siv. 31.

että myöskin kuormaus- ja purkauspaikkojen järjestäminen, jonka työn suorittamiseksi rakennuskonttorissa oli laadittu laaja ohjelma, vaatisi melkoisia määrärahoja. Asiaa käsitellessään päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto, että ehdotus hiekanottopaikkain hankkimisesta sai raueta, mutta että kysymyksiä rakennusaineiden purkaus- ja kuormauspaikkain järjestämisestä, mikäli tuollaisia paikkoja voitiin pitää tarpeen vaatimina, käsiteltäisiin lähivuosien menosääntöjen laadinnan yhteydessä.

Hätäaputöiden järjestäminen. Sittenkun kaupunginvaltuusto 1921 vuoden budjettia vahvistettaessa oli merkinnyt 2,500,000 markan määrärahan yleisiä töitä varten, joka määrä oli aiottu käytettäväksi valtuuston määräyksen mukaan työmahdollisuuksien lisäämiseksi siltä varalta, että talvikuukausina ilmaantuisi työttömyyttä suuressa mitassa, oli kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoittanut, että, siinä tapauksessa että ainoastaan menosäännössä edellytetyt työt kuluvana vuonna pantaisiin käyntiin, kaupungin yleisissä töissä olevaa työvoimaa täytyi vähentää n. 400 miehellä, mutta anoi hallitus samalla, että kaupunginvaltuusto yllämainitusta arvaamattomiin tarpeisiin myönnetystä määrärahasta osoittaisi Sturekadun töitä varten 100,000 markkaa, Fredrikinkadun yhdistämistä varten Lutherkatuun 50,000 markkaa, Helsinginkadun töitä varten 500,000 markkaa sekä Brahekadun viereisen urheilukentän järjestämistä varten 150,000 markkaa. Näihin töihin sekä korttelin n:o 257 ja Saukonsaaren pohjoisosan louhintatöihin voitaisiin sijoittaa n. 300 miestä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ ehdotuksen ja osoitti mainitusta määrärahasta tähän tarkoitukseen 800,000 markkaa.

Vaadituksi lausunnoksi Suomen ammattijärjestön esityksen johdosta toimenpiteisiin ryhtymiseksi lisääntyvän työttömyyden vastustamiseksi ehdotti rahatoimikamari, hankittuaan kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon, että mainittu hallitus oikeutettaisiin viipymättä panettamaan käyntiin erinäiset Töölön ja Meilansin kadun tasoitustyöt siinä laajuudessa, kuin arvaamattomiin menoihin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan Yleiset työt nimiseen pääluokkaan merkityllä tilillä jäljellä oleva määräraha salli sekä puolsi teetettäväksi seuraavia hallituksen ehdottamia töitä, joista laskettiin olevan kustannuksia kaikkiaan 2,150,000 markkaa ja joissa 350 miestä saisi työansiota: kallionlouhintatyöt Huopalahdenkadulla 250,000 markkaa, Munkkiniemen ja Vappukadun välisen Länt. viertotien täytetyt 250,000 markkaa, Etel. Hesperiankadun ja Isontorin välisen Runebergkadun louhinta- ja täytetyt 250,000 markkaa, Ahlqvistkadun louhinta- ja täytetyt 200,000 markkaa, sekä erinäisten läntisen Meilansin katujen tasoitus 1,200,000 markkaa, jolloin työ Meilansin kaduilla olisi suoritettava vasta viimeiseksi. Edelleen anoi rahatoimikamari, että se oikeutettaisiin, siinä tapauksessa että Helsingin makasiiniosakeyhtiö niin haluaa, yhtiön kanssa sopimaan sen Laivarantaan suunnitteleman isonlaisen kivimakasiinin perustamistöiden teettämisestä yhtiön tiliin sekä esitti, että kaupunginvaltuusto tekisi valtioneuvostolle alistuksen, että valtio, ehdollisesti yleisiä töitä käyntiin panemalla toimisi työttömyyden lieventämiseksi. Kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemä ehdotus suunnitellun Oulunkylän—Vikin—Hertonäsin rautatierakennuksen aloittamisesta oli rahatoimikamarin mielestä ehdottaminen evättäväksi, koska radan suunta ei ollut lopullisesti määrätty.

Asiaa esiteltäessä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa rahatoimikamaria panettamaan käyntiin rakennustyöt niissä Hertonäsin rautatien osissa,

¹⁾ Valt. pöytäk. 24. 8. 26 §. — ²⁾ S:n 26. 1. 75 §. — ³⁾ S:n 9. 2. 45 §.

joiden suuntaa voi pitää varmana, sekä teettämään Hertonäsissä yksinkertaisempia satama- ja laiturirakennuksia, samoin kuin, kunnes nämä työt voi aloittaa teettämään kaduntasoitustöitä kamarin ehdottamassa laajuudessa. Kamarin esitys hyväksyttiin muilta kohdilta muutoksitta.

Kunnan työntekijäin anomus, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin jatkuvan työansion hankkimiseksi heille sekä samalla määräisi, että kaupungin yleisiä töitä keskeyttämättä oli suoritettava vuoden umpeen, ei aiheuttanut ¹⁾ toimenpidettä, kun valtuusto jo oli ryhtynyt yllämainittuihin toimenpiteisiin vallitsevan työttömyyden lieventämiseksi.

Saattaakseen mahdolliseksi Hertonäsissä käyntiin pantujen satama- ja rautatietöiden laajentamisen sekä työnjohtoa varten tarpeellisen henkilökunnan saannin osoitti ²⁾ kaupunginvaltuusto määrärahasta uusien virkain perustamista y. m. varten 12,000 markkaa käytettäväksi kaupungin yleisten töiden hallituksen määräyksen mukaan ylimääräisiksi palkkioiksi viidelle hallituksen alaiselle viranpitäjälle, jotka ottivat ylityönä suorittaakseen mainittujen töiden johtoon liittyvät tehtävät, kuitenkin siten, että kunkin palkkio sai olla enintään 1,200 markkaa kuukaudessa.

Marraskuun 2 p:nä pitivät työttömät kaupungin töissä aikaisemmin olleet henkilöt kokouksen, jossa päätettiin herrain N. Vuorisen ja J. Kumpulaisen kautta tehdä kaupunginvaltuustolle esitys yleisten töiden järjestämisestä työnpuutteen lieventämiseksi. Asiaa esiteltäessä ilmoitti vt von Frenckell kaupungin yleisten töiden hallituksen asettaneen komitean laatimaan ehdotusta uusien töiden järjestämiseksi. Hallitus oli lopullisesti käsitellyt komitean ehdotuksen ja senjälkeen lähettänyt sen rahatoimikamariin. Ehdotuksen mukaan saisivat kaikki hallituksen alaiset työläiset työtä vuoden loppuun, minkä ohessa kysymys töiden jatkamisesta vuonna 1922 ratkaistaisiin mainitun vuoden budjetin järjestelyn yhteydessä.

Vtn von Frenckellin esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin etukäteen osoittamaan enintään 200,000 markkaa, jotta kävisi mahdolliseksi ottaa uudelleen töihin ne 150 kaupungin yleisten töiden työntekijää, jotka jo oli erotettu. Herrain Vuorisen ja Kumpulaisen ehdotus lähetettiin rahatoimikamariin.

Niinikään lähetettiin ⁴⁾ rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi vttjen Aarnion ja Lehtosen tekemä esitysehdotus yleisten töiden järjestämisestä työansion hankkimiseksi kaupungin työläisväestölle.

Yhä lisääntyvän työttömyyden johdosta teki Helsingin kunnan keskusneuvostokin sittemmin esityksen hätäaputöiden järjestämisestä, minkä ohessa rahatoimikamari lähetti vaaditun lausunnon sekä vttjen Aarnion ja Lehtosen esitysehdotuksesta että yllämainittujen työttömäin henkilöjen edustajain esityksestä. Rahatoimikamari lausui, että kaupungin etusijassa tulisi antamalla avustuslainoja edistää yksityistä rakennustoimintaa, jossa työläiset voisivat saada työansiota, jolloin kaupungin kassan rasitukseksi jäisi ainoastaan vähäinen osa todellisista työkustannuksista. Kaupungin omista töistä olisi hätäaputöinä heti tarpeen mukaan pantava käyntiin seuraavat: työnvälitystoimiston Länsirannan talossa n:o 10 olevan huoneiston laajennustyö; Rantatien- ja Kristiinankadun välisen Helsinginkadun, sekä diakonissalaitoksen ja rautatien välisen kujan teettäminen; kanavan louhinta Helsinginkadulla sekä yllämainitussa kujassa; Lammassaaren ja kaupungin välisen liikenneväylän teettäminen; korttelin n:o 296 halki ehdotetun ⁵⁾ kadun tasoitus; sekä Perä-

¹⁾ Valt. pöytäk. 23. 2. 40 §. — ²⁾ S:n 27. 4. 28 §. — ³⁾ S:n 2. 11. 23 §. — ⁴⁾ S:n 19. 10. 34 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 12.

poijolankadun teettäminen Käpylässä. Ehdotettuihin rakennustöihin voitaisiin ottaa 450—500 miestä, mikä luku vielä lisääntyisi, siinä tapauksessa että eräät suunnitellut ¹⁾ Vallilan ja Käpylän yleishyödylliset rakennusyritykset lähitulevaisuudessa aloitettiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ rahatoimikamarin yllä selostellun ohjelman hätäaputöiden järjestämiseksi sekä osoitti ²⁾ tähän tarkoitukseen aikaisemmin myöntämänsä 200,000 markan lisäksi 800,000 markkaa, maksettavaksi kaupunginkassasta ja vastedes merkittäväksi 1922 vuoden menosääntöön. Sen ohessa kehoitettiin ²⁾ rahatoimikamaria jouduttamaan kaupungin-
asemakaavan vahvistamisen ratkaisua siihen Puutarhakadun paikkaan nähden, jonne uusi kansakoulutalo valtuuston aikaisemmin tekemän päätöksen ³⁾ mukaan oli rakennettava.

Kun todennäköisesti vieläkin laajemmassa määrin talvikuukausina oli odotettavissa työttömyyttä, eikä kaupunki kykenisi tarjoamaan työtä kaikille Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttiville työttömille, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto tässä tilaisuudessa tehdä valtioneuvostolle alistuksen, että valtiokin järjestäisi yleisiä töitä kaupungissa vallitsevan työttömyyden lieventämiseksi.

Pakaankadun tasoitus. Kaupungin yleisten töiden hallitus oikeutettiin ⁴⁾ aikaisemmin myönnettyjen määrärahojen lisäksi Pakaankadun tasoitustöiden päättämiseen käyttämään 200,000 markkaa kaupunginvaltuuston käyttövaroista Yleiset työt nimisen pääluokan kohdalla, kuitenkin sillä ehdolla, ettei myönnettyjä varoja saanut käyttää rahatoimikamarin lupaa hankkimatta. Koska kuitenkin, kamarin ilmoituksen mukaan, yllämainitut budjettimäärärahat jo suurimmaksi osaksi oli käytetty, päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto myöhemmin muuttaa päätöksensä siten, että osoitettu rahamäärä oli suoritettava vuoden tilierotuksesta. Pakaankadun kunnossapitoon osoitettiin ⁶⁾ niinkään vuoden tilierotuksesta 5,000 markkaa.

Katujen ja yleisten paikkain korjaukset ja kunnossapito. Katujen ja yleisten paikkain korjauksiin ja kunnossapitoon myönsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto vuoden tilierotuksesta 62,520 markan lisämäärärahan.

Kaiteiden uudistaminen. Kaupunginvaltuusto myönsi ⁸⁾ vuoden tilierotuksesta 30,000 markan lisäyksen menosääntöön merkittyyn kaupungin omistamain katuosain kaiteiden korjausmäärärahaan.

Rautatien poikkikäytävä Helsinginkadun jatkeen alitse. Rautatiehallituksen anottua kaupunginviranomaisten hyväksymistä anomusasiakirjain oheiselle, 2 vaihtopuolin laaditulle ehdotukselle Helsinginkadun jatkeen aliseksi rautatien poikkikäytäväksi, päätti ⁹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin puoltolauseen nojalla, joka oli hankkinut selvityksen siitä, että poikkikäytävää varten ehdotetut mitat olivat riittävän suuret vastaista raitiotieliikennettä varten, hyväksyä ehdotuksen II.

Raitiotiealueen y. m. ailaaminen. Sittenkun valtionrautateiden ja kaupungin kesken tehty sopimus maan luovuttamisesta Nickbyn mielisairaalaan vievää kapearaiteista rautatietä varten oli irtisanottu ja rahatoimikamari oli hyväksynyt uuden sopimuksen, jossa vuokramaksu määrättiin 850 markaksi aikaisemmin voimassa olleen ja budjettiin merkityn 300 markan määrän sijasta ja jossa sen ohessa määrättiin, että vuokramaksu oli maksettava ensikerran sopimusta allekirjoittaessa ja senjälkeen vuosittain joulu-

¹⁾ Vrt. tätä kert. siv. 28 ja 123. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16. 11. 11 §; ks. myös tätä kert. siv. 113. — ³⁾ Ks. tätä. kert. siv. 21. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 24. 8. 25 §. — ⁵⁾ S:n 5. 10. 11 §. — ⁶⁾ S:n 30. 11. 25 §. — ⁷⁾ S:n 14. 12. 20 §. — ⁸⁾ S:n 2. 11. 5 §. — ⁹⁾ S:n 24. 8. 12 §.

kuun kuluessa, päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Kaupungin kiinteä omaisuus nimisen pääluokan kohdalla osoittaa 1,400 markkaa lisäykseksi vuokramäärärahaan sekä 500 markkaa veräjän laittamista varten raitiotiealuetta ympäröivään aitaan sille kohdalle, jossa raide sitä leikkaa.

Ylitettyjä istutusmäärärahoja. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾, että 1920 vuoden menosäännön määrärahat kaupunginistutuksia varten sai ylittää kaikkiaan 147,900 markalla.

Muistopatsaan haltuunottaminen. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾ myöntyä Viron lähetystön anomukseen, että kaupunki ottaisi haltuunsa muistopatsaan ja hoitaisi sitä muistopatsasta, jonka mainitun maan hallitus aikoi pystyttää Vanhan kirkon puistikoon Viron vapaussodassa kaatuneiden suomalaisten haudalle.

Istutusten ja taimistojen kunnossapito. Kaupungin yleisten töiden hallitukselle myönnettiin⁴⁾ 70,000 markan etukäteismääräraha lisäyksenä menosääntöön istutusten ja taimistojen kunnossapitoa varten merkittyyn määrärahaan. Samaan tarkoitukseen myönnettiin⁵⁾ vuoden tilierotuksesta 60,000 markan lisämääräraha.

Hakasalmen ja Hesperian puistojen kuntoon panettaminen. Sittenkun Kansanvalistusseuralle oli myönnetty⁶⁾ lupa kesällä toimeenpanna yleinen laulujuhla Hakasalmen ja Hesperian puistoissa, päätti⁷⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan sekalaisia menoja varten osoittaa 15,000 markkaa mainittujen puistojen panettamiseksi siistiin kuntoon ja eräiden puistoalueiden taustittamiseksi.

Suomen pankin edustalla olevan istutuksen uudistustyöt. J. V. Snellmanin muistopatsaan toimikunta oli tehnyt esityksen apumaksun myöntämisestä kaupungin varoista puheenalaisen muistopatsaan pystyttämiseen ja päätti⁸⁾ kaupunginvaltuusto 105,000 markalla ottaa osaa muistopatsaan perustamis- töistä ja sen ympäristön tasoituksesta sekä istutusten sinne järjestämisestä johtuviin kustannuksiin, kuitenkin sillä ehdolla, että puheenalainen työ, jota ei saanut teettää hätäaputyönä, toimeenpantiin lähinnä seuraavan talven kuluessa sekä että siinä käytettiin yksinomaan kaupungissa kotipaikkaoikeutta nauttivia työntekijöitä. Myönnetty määräraha oli merkittävä 1922 vuoden menosääntöön.

Leikkipaikkain järjestäminen lapsille. Rahatoimikamariin jättämässään kirjelmässä huomautti urheilulautakunta, että, vaikka Vallilan asutus oli melkoisesti lisääntynyt — siellä asuvien lasten luku arvioitiin n. 650:ksi — alue edelleen oli vailla leikkikenttää, vaikka leikkikenttä oli merkittynä vahvistetussa kaupunginasemakaavassa, ja ehdotti lautakunta, että Kangasalantien länsipuolella olevalle alueelle laitettaisiin leikki- ja urheilukenttä vesialtainen sekä että tätä varten tarpeelliset tasoitustyöt teetetäisiin jo lähinnä seuraavan kevätlukukauden kuluessa. Äsken mainitussa kirjelmässä esitti lautakunta edelleen, että Tehtaanpuisto järjestettäisiin todelliseksi pienten lasten ihannepuistoksi.

Hankittuaan asiasta kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon, lähetti rahatoimikamari kaupunginvaltuustoon urheilulautakunnan edellään mainitun esityksen huomauttaen mielipiteenään, ettei ajankohtaa voinut pitää sopivana niin kalliiden töiden teettämiseen.

Kaupunginvaltuusto lähetti⁹⁾ asian sosialilautakuntaan, joka puolsi

¹⁾ Valt. pöytäk. 13. 4. 13 §. — ²⁾ S:n 26. 1. 30 §. — ³⁾ S:n 5. 10. 8 §. — ⁴⁾ S:n 25. 5. 20 §. — ⁵⁾ S:n 14. 12. 20 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. siv. 34. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 25. 5. 11 §. — ⁸⁾ S:n 14. 12. 44 §. — ⁹⁾ S:n 23. 3. 18 §.

esitystä huomauttaen jo vuonna 1917 tehneensä samaa tarkoittavan¹⁾ aloitteen, jonka tuloksena oli, että rahatoimikamari luovutti korttelin n:o 544 Vallilan pienten lasten leikkipaikaksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti²⁾ valtuusto evätä urheilulautakunnan esityksen, mutta määräsi samalla, että kysymys otettaisiin uudelleen käsiteltäväksi budjetin käsittelyn yhteydessä. 1922 vuoden menosääntöön ei sittemmin merkitty³⁾ määrärahaa tähän tarkoitukseen.

Kelkkamäkien laittaminen. Kahden kelkkamäen laittamiseksi, toisen Brahekadun viereiselle urheilukentälle ja toisen Vallilan työväenasuntojen läheisyyteen osoitti⁴⁾ kaupunginvaltuusto 7,840 markkaa suoritettavaksi valtuuston käyttövaroista Yleiset työt nimisen pääluokan kohdalla.

Kaupungin maatilain hallinto. Sittenkun kaupunki oli, pääasiassa vuosina 1917, 1918 ja 1919, ostamalla osin erinäisiä maatiloja, osin eräiden maakiinteistöyhtiöiden osake-enemmistön, osin myös tuollaisten kiinteistöjen vuokraoikeuden, saanut haltuunsa laajoja maa-alueita, oli rahatoimikamari ryhtynyt toimenpiteisiin sadakseen kysymyksen tuollaisten maatilain hallinnosta ratkaistuksi tyydyttävällä tavalla. Vuonna 1917 asetettiin komitea, joka lokakuun 31 p:nä 1918 päivätyssä mietinnössä⁵⁾ ehdotti, että perustettaisiin tilushallitus, jonka pääasiallisena tehtävänä olisi maata vuokralle antamalla pitää huolta kaupungin viljelyskelpoisten tilusten hyödyksi käyttämisestä, sen lisäksi ehdollisesti ottaa eräät alueet omaan välittömään viljelykseensä, sekä niiden kaupungin tilusten maanviljelystaloudelliseen käyttämiseen nähden, joita ei ollut asetettu hallituksen hallinnon alaisiksi, avustaa niitä kunnallisia viranomaisia, joille viimeksi mainittujen tilusten hoito oli uskottu. Kun kuitenkin kaupungin oma maanviljelys oli tuottanut huomattavan suuria menoja, asettui rahatoimikamari epäroivälle kannalle ehdotettuun tapaan nähden järjestää maatilain hallinto ja asetti uuden komitean asiaa edelleen valmistelemaan. Tämä komitea antoi toukokuun 31 p:nä päivätyn mietinnön⁶⁾, joka sisälsi pääasiassa periaatteellisen selvityksen kysymyksestä, oliko vuokrajärjestelmää muodossa tai toisessa sovellettava kaupungin maatilain hallinnossa vai oliko kaupungin itsensä otettava hoidettavakseen maatilojen viljelys. Siinä oli komitea tullut siihen johtopäätökseen, että osa maista oli vuokrattava, ja osa pysytettävä kaupungin suoranaisen hallinnon alaisina.

Rahatoimikamari kannatti yksimielisesti komitean ehdottamaa periaatetta ja piti puolestaan edullisimpana, että kaupunki piti suoranaisen hallintonsa alaisina kaupungin läheisimmät maat voidakseen tarpeen tullen luovuttaa ne asutuksen tarpeisiin, kun sitävastoin olisi vuokrattava etäisemmät tilat, joitten hoito aina oli tuottava paljon kustannuksia ja joka tapauksessa vaativa melkoisia pääomia uutisrakennuksiin, irtaimiston hankintaan y. m. Jotta olisi mahdollista ratkaista kysymys siitä hallintomuodosta, mikä parhaiten sopi kullekin eri tilalle, tarvittiin yhteistoimintaa kaupungin yleisten töiden hallituksen, ja eritoten rakennuskonttorin asemakaava-osaston kanssa. Kaupungin ympäristöjen asuttaminen oli tapahtunut ilman minkäänlaista suunnitelmaa, mikä asiointila ei kuitenkaan voinut saada jatkoa, vaan olisi annettava rakennuskonttorin asemakaava-osaston tehtäväksi laadittua tai julistamalla yleinen kilpailu hankittava varsinainen järjestelmällinen suunnitelma, joka käsittäisi ei ainoastaan ylimalkaiset laajan vastaisen Suur-Helsingin hahmoviivat vaan myöskin yksityiskohtaiset ehdotukset niiden

¹⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 362. — ²⁾ Valt. pöytäk. 25. 5. 5 §. — ³⁾ S:n 30. 12. 2 §. —

⁴⁾ S:n 26. 1. 77 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 28.

osien rakennuttamiseksi, jotka ensinnä joutuisivat kaupungin piiriin. Tällaisen suunnitelman hankkimisen esityönä voitaisiin pitää sitä jakoehdotusta, joka oli laadittava esillä olevassa kysymyksessä kaupungin maatilain hallinnosta. Rahatoimikamarin mielestä tämän jakoehdotuksen laatiminen oli annettava yhteisesti toimeksi kaupungin yleisten töiden hallitukselle ja maatilalautakunnalle, ja tulisi viimeainitun edelleen toimia, kunnes jako vuokralle annettavien alueiden ja kaupungin suoranaiseen hallintoon jäävien maatilain kesken oli aikaansaatu, minkä jälkeen viimeainittujen maatilain ja metsien hallinto uskottaisiin tätä tarkoitusta varten asetetulle maanviljelyslautakunnalle.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto

että sellaiset kaupungille kuuluvat maatilat, jotka vasta pitemmän ajan kuluttua tarvitaan asutustarkoituksiin tai muuhun kaupungin tarpeeseen, on annettava vuokralle, ja että myöskin kaupungin muista maatioista ne kauempana olevat osat, jotka ilman hankaluutta ja kaupungille edullisella tavalla voidaan vuokrata viljelystarkoituksiin, on samalla tavalla saatettava tuloa tuottaviksi;

että kaupungin maatilain ja metsäin hallinto uskotaan sitä varten valittavalle maanviljelyslautakunnalle;

että mainitun, vastedes valittavan maanviljelyslautakunnan tulee yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa laatia seikkaperäinen ehdotus, mitkä tilat tai tilain osat vuokrataan ja mitkä jäävät maanviljelyslautakunnan suoranaiseen hallintoon, ollen mainittu ehdotus alistettava kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi; sekä

lopullisesti käsiteltyään lähinnä edellisessä ponnassa mainitun ehdotuksen käsiteltäväkseen ottaa kysymyksen maatilain varsinaisesta hallinnosta ja tätä varten tarpeellisten toimeenpanoelmien perustamisesta.

Lisämääräraha Toivoniemen maatilaa varten. Kaupunginvaltuusto osoitti ²⁾ vuoden tilierotuksesta 5,000 markan lisäyksen menosääntöön Toivoniemen maatilain kustannuksia varten merkittyyn määrärahaan.

Kaupungille kuuluvain Hertonäsin vuokra-alueiden ja huvilarakennusten hallinto. Rahatoimikamarin esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, että kamarin oli 1922 vuoden alusta lähtien otettava haltuunsa kaupungille kuuluvain Hertonäsin vuokra-alueiden ja huvilarakennusten hoito. Rakennuskonttorille annettiin toimeksi ³⁾ huolehtia edellä mainittujen rakennusten kunnossapidosta ja korjauksesta.

Kulkuneuvot kaupungin luonnonpuistoihin ⁴⁾. Rahatoimikamarin toimesta oli Korkeasaaren liikenne kolmen vuoden aikana ollut järjestettynä siten, että kamari erään höyrylautan omistajan kanssa oli tehnyt sellaisen sopimuksen, että muut laivanomistajat ainoastaan mainitun lautanomistajan luvalla olivat saaneet käyttää Korkeasaaren siltoja, jota vastoin kamari vuosittain oli vahvistanut lautan kulkuvuorot ja lippujen hinnat, minkä ohessa osa tuloista oli annettu kaupunginkassan hyväksi. Kun tämä järjestely oli osoittautunut varsin tyydyttäväksi, jota vastoin kulkuneuvot Seurasaarelle, Mustikka- maalle ja Turholman kansanpuistoon olivat kehoit ja epäsäännölliset, päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin korkeintaan kymmenen vuoden ajaksi järjestämään liikenteen kaupungin kaikkiin luonnonpuistoihin pääasiassa samojen näkökohtien mukaan kuin Korkeasaaren liikenne oli järjestetty.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16. 11. 10 §. — ²⁾ S:n 30. 11. 32 §. — ³⁾ S:n 14. 12. 15 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 265. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 21. 9. 10 §.

Kaupungin satamaolojen järjestäminen. Vuonna 1918 päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto asettaa erikoistoimikunnan valmistelemaan kysymystä kaupungin satamaolojen järjestämisestä koko sen laajuudessa; jolle toimikunnalle sittemmin annettiin ²⁾ tehtäväksi valmistella kysymystä teollisuustonttien ja varastopaikkain osoittamisesta, joka asia katsottiin kuuluvan kaupungin satamaolojen järjestämiskysymyksen yhteyteen.

Sittenkun satamatoimikunnan työsuunnitelma oli vahvistettu, puhuteltiin tunnustettua skandinavialaista satamalaitosalan auktoriteettia, Tukholman yleisen insinööritoimiston päällikköä, majuri H. G. Torulfia ja otti hän heinäkuun 8 p:nä 1918 tehdyn välikirjan mukaan laatiakseen välikirjassa tarkemmin mainitut ehdotukset satamasuunnitelmiksi likimääräisine kustannusarvioineen niiden suorittamisesta. Sopivien paikkain löytämiseksi vastaisille satamille rakennuskonttori toimitti laajoja peilauksia ja pohjatutkimuksia. Ehdotuksessaan ³⁾ kaupungin satamaolojen järjestämiseksi esitti herra Torulf seuraavaa:

Suomenlinnan saaria, varsinkaan Santahaminaa, ei voitu ottaa kaupungin satamalaitos-suunnitelmaan. Näitä saaria oli tosin satamatoimikunnalle annetun tehtävän perusteella tutkittu, mutta todettiin silloin, ettei niitä, siinäkään tapauksessa että kaupunki saisi ne käytettäväkseen, voinut, sen johdosta että yhteys mantereen kanssa oli sangen hankala, pitää sopivina kaupungin satamalaitteiden paikkoina, minkä tähden ne ainakin toistaiseksi oli pakko erottaa satamaohjelmasta.

Vanhankaupunginlahti ei, sen johdosta että kiinteä pohja oli sangen syvällä sekä ruoppaus- ja liettymisolot olivat epäsuotuisat, soveltunut suurella laisten laiturilaitteiden paikaksi paitsi Vikin latokartanon kohdalla, joka on melkoisen matkan päässä kaupungin kauppakeskuksesta. Varsinaisen kauppasataman olisi senvuoksi päätyttävä Brändön sillan kohdalla ja Vanhankaupunginlahden satamamahdollisuudet käytettävä teollisuuden tarpeisiin. Sörnäsän ja Eteläsataman välisellä alueella tuskin voitaisiin valmistaa paikkaa suurmerenkulkua varten m. m. sen vuoksi että Mustikkamaan, Korkeasaaren ja Hylkysaaren lousinta vaatisi melkoisen suuria kustannuksia, eikä myöskään olisi rakennettava suurmerisatamaa Katajanokalta käsin, osin Kruunuvuorenselän puolella vallitsevan epäedullisen rakennuspohjan, osin ja etenkin niiden vaikeuksien johdosta, joita sopivain rautatieyhteyksien ja järjestelyraiteiden aikaansaaminen Katajanokalle kohtasi. Pohjois- ja Eteläsatamaa ynnä Brändön sillan eteläpuolista Sörnäsän aluetta voitaisiin sitävastoin menestyksellisesti käyttää Itämeri-, rannikko- ja paikallisliikenteen satamana, minkä ohessa Sörnäsän alue erikoisesti soveltuisi eräänlaisten joukkotavarain, kuten puutavarain, hiilien y. m. satamaksi. Koko Sörnäsän ja Eteläsataman väliseltä alueelta voitaisiin saada 6,000 à 7,000 m. rantasiltaa eli se laituritila, minkä herra Torulf oli laskenut tarvittavan pienen ja keskikokoisen merenkulun tarpeisiin lähimpinä 50 vuotena. Edelleen voitaisiin Vanhankaupunginlahteen Vikin latokartanon alueelle rakentaa teollisuussatama laajoine teollisuustontteineen ja varastopaikkoineen. Laiturin voisi rakentaa 1,800 m. pituiseksi 6 m. syvän veden ääreen ja ruopata väylän Sörnäsän satama-alueelle saakka. Teollisuusalueen syväsatama voisi olla Herttonäississä, jonne helposti voisi johtaa rautatien ja rakentaa 2,500 m. pituisen laiturin 6—9 m. syvän veden ääreen.

¹⁾ Ks. 1918 vuod. kert. siv. 40. — ²⁾ S:n 1919 vuod. kert. siv. 19. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 15 vuodelta 1920.

Suurmerisataman sijoitukseen nähden herra Torulf huomautti, että tähän laitokseen tuli kuulua vapaasatamakin, joko muun sataman yhteyteen rakennettuna tai muuhun sopivaan paikkaan sijoitettuna.

Suurmerisatamaa ynnä vapaasatamaa varten, joihin oli laskettu tarvittavan 9,000 à 10,000 m. laituria, oli herra Torulf laatinut kaksi pääehdotusta, A ja B, minkä ohessa hän oli laatinut Degerön ja Santahaminan vapaasatama-suunnitelman. A-ehdotus edellytti suurmeriliikennettä varten aiotun vapaasataman ja tullisataman sijoitettavaksi Ruoho- ja Hietalahden ympäristöön. Laitosten laajuuteen ja rautatieyhteyksien järjestämiseen nähden tämä ehdotus jakautui kahteen vaihtoehtoon A I ja A II, jotka erosivat toisistaan etupäässä siinä, että edellinen vaihtoehto käsitti myöskin Munkkisaaren ja Hietalahden laivatelakan alueet, ynnä Hernesaaren itäpuolitte Pihlajaluodolle ulottuvan pitkän pistolaiturin. Ehdotus A I tarjosi n. 10,000 m. ja A II n. 8,000 m. tehokasta laituripituutta. B-ehdotus esitti vapaasataman sijoitettavaksi Taivallahteen sekä tullisataman Ruoholahteen ja Hietalahden alueen länsiosaan, jolloin satamalaitteet eivät koskettaisi Hietalahden konepajalaitteita eikä Munkkisaarta.

B-ehdotuskin käsitti kaksi vaihtoehdotusta B I ja B II. Ensimmäisen mukaan käytettäisiin suurin osa Lapinnientä sataman ja teollisuuden tarpeisiin sekä rakennettaisiin Hieta- ja Jätkäsaaresta käsin neljä pistolaituria, jota vastoin ehdotuksen B II mukaan Lapinniemi pääasiassa varattaisiin puistoksi ja pienempi pistolaituri rakennettaisiin Sellarin poikki, minkä ohessa kolme pistolaituria täytettäisiin Hieta- ja Jätkäsaaresta. Ehdotuksen B I mukaan käsittäisi Hietalahden satama n. 7,000 m. laituria, B II mukaan n. 4,000 m. Vesisyvyys oli täällä 8—10 à 11 m.; ainoastaan Hieta- ja Ruoholahden muutamissa paikoissa 5 à 6 m.

Kaikissa yllämainituissa suurmerisatamaehdotuksissa olivat rautatieraitteet ja järjestelyraiteet järjestetyt uudenaikaisia periaatteita noudattaen, niin että järjestely voi käydä nopeasti ja mukavasti.

Molempain ehdotusten luotettavaa vertailua kustannuksiin nähden piti herra Torulf tosin uskallettuna, mutta osoitti se tehtyjen laskelmien perusteella, että A I ehdotus tulisi 40 à 50 miljoonaa markkaa kalliimmaksi B-ehdotusta.

Kysymyksestä hankitun selvityksen ja aikaisempien tällä alalla saatujen kokemusten perusteella ehdotti herra Torulf: että suurmerisatama rakennettaisiin pääasiassa B-ehdotuksen ja lähinnä B II mukaisesti; että rannikko- ja Itämeren sekä keskikoinen meriliikenne yleensä sijoitettaisiin Etelä- ja Pohjoissatamaan Sörnäsiin ja Brändön siltaan asti; että merisatama järjestettäisiin paikallismeriliikenteen ja huvilaivojen satamaksi; että teollisuussatamia rakennettaisiin tarpeen mukaan Hertonäsin ja Vanhankaupungin lahden seutuun; sekä että osoitettuja sataman laajentamismahdollisuuksia, joita ehdotuksessa ei oltu otettu lukuun, mikäli mahdollista, pidettäisiin avoimina vastedes käytettäviksi.

Satamatoimikunta, jonka mielestä kaupungin satamaolojen suunnitelman mukainen kehitys oli turvattava pitkäksi ajaksi, ehkäpä vuosisadaksi, voi suurin piirtein katsoen yhtyä herra Torulfin esittämiin kaupungin satamarakennusohjelman suuntaviivoihin. Tämän mukaisesti huomautti toimikunta olevan suotavaa, että kaupunginviranomaiset kiinnittäisivät huomiota Degerön—Santahaminan suunnitelmaan ja sen tarjoomiin mahdollisuuksiin vastaisia satamalaajennuksia silmällä pitäen, minkä vuoksi toimikunta esitti, että kaupunginvaltuusto kehoittaisi rahatoimikamaria hankkimaan selvityk-

sen siitä, mitä mahdollisuuksia kaupungilla oli saada haltuunsa Degerön alue ja Santahamina, sekä mahdollisesti ryhtymään keskusteluihin asianomaisten maanomistajien ja valtion kanssa mainitussa tarkoituksessa.

Mitä suurmerisatamaan tuli, katsoi satamatoimikunta yksimielisesti, että satamarakennustyöt olisi aluksi keskitettävä Hieta- ja Jätkäsaareen siellä jo aloitettuihin satamarakennustöihin liittyen. Vapaasataman sijoittamiseen nähden ilmeni toimikunnan keskuudessa erimielisyyttä, toimikunnan enemmistö kun katsoi olevansa pakoitettu puoltamaan B-suunnitelmaa, kun taas osa jäseniä m. m. kaupungininsinööri ja kaupunginasemakaava-arkkitehdin lausumain mielipiteiden perusteella katsoi sen sijoittamisen Taivallahteen liian suuresti loukkaavan asutuksen ja liikenteen etuja. Toimikunnan enemmistö oli kuitenkin sitä mieltä, että herra Torulfin laatiman B-suunnitelman mukaista Taivallahden alueen vapaasatamaa varten toistaiseksi varattaisiin tarpeellinen maa- ja vesialue. Edelleen huomautti toimikunta, että tilaa niinkään varattaisiin Hietalahden satamasta pohjoiseen Taivallahden alueen halki Fredriksperissä olevaan valtionrautateiden järjestelyratapihaan rakennettavaa vastaista yhdysrataa varten.

Edellä selostellun ohjelman kaupungin itäisen satama-alueen satamalaitteiden rakentamiseksi toimikunta pääasiassa hyväksyi.

Herra Torulfin ehdotuksen mukaan olisi varattava paikka soutu- ja pikkuveneille Merisatamassa, Siltavuorenrannan kävelytien varrelta, Vanhankaupunginlahden länsirannasta, Lapinniementä ja Taivallahdesta.

Bleholman saaria ei ollut otettu lukuun esillä olevan yleisen satamaohjelman laadinnassa. Satamatoimikunta puolestaan oli sitä mieltä, etteivät nämä saaret olleet tarpeelliset satamaliikenteelle, sekä että ne voitiin käyttää muulla tavoin, mieluummin laitteita varten, jotka olivat omansa somistamaan Eteläsatamaan johtavaa väylää. Mustikkamaahan nähden puolsi toimikunta sen käyttämistä vastedes laivarakennus- ja veneveistämöteollisuuden tarpeisiin.

Hertonäsin alue oli toimikunnan mielestä käytettävä teollisuuden tarpeisiin, mutta ei toimikunta sinne suunnitellun sataman rakentamiseen nähden tahtonut esittää lopullista ehdotusta, kun tämän sataman lopullisen muodostumisen tulisi jäädä riippuvaiseksi siitä, mitä laitteita paikalle sijoitettu teollisuus saattoi mukavuussyistä vaatia.

Herra Torulfin ehdotuksessa, johon toimikunta kaikilta kohdilta yhtyi, oli Brändön sillan pohjoispuolelle sinne ehdotetun 700 m:n pituisen laiturin varrelle suunniteltu melko laajoja varastopaikkoja, etupäässä puutavaroita varten Vikin latokartanon seuduille ehdotetun teollisuussataman alueella voitaisiin laajassa mitassa tyydyttää teollisuuden ja varastoliikkeen tontti-tarvetta.

Itäisten satama-alueiden rautatieyhteydet toimikunta ajatteli järjestettävän siten, että rakennettaisiin Oulunkylän Vikin—Hertonäsin rautatielinja, johon päälinjaan Sörnäsin niemekkeeltä pitkin Vanhankaupunginlahden länsirantaa, Vikin latokartanon pohjoisosista ja Hertonäsistä, Botbystä sekä Degeröstä ja Santahaminasta lähtevät radat myöhemmin yhdistettäisiin. Edelleen ehdotti toimikunta, että herra Torulfin herättämää kysymystä yhdysradan rakennuttamisesta Sörnäsistä Kumtähden halki Fredriksperiin sekä Sörnäsistä Vikin latokartanoon pitkin Vanhankaupunginlahden länsirantaa valmisteltaisiin ja niitä varten varattaisiin tilaa. Herra Torulfin Pohjoissataman järjestämisehdotuksessa esitettiin ajatus mahdollisen rautatieyhteyden aikaansaamisesta Sörnäsin rantatieltä Siltavuorenlahden poikki pitkin Pohjoisrantaa, mistä se haarautuisi osin Katajanokan satamaan ja

osin Eteläsatamaan, johon siten saataisiin uusi kulkulinja siellä olevan satamaradan lisäksi. Satamatoimikunta, joka katsoi viimeksimainitun rautatieyhteyden ansaitsevan huomiota, ehdotti, että sille varattaisiin tilaa.

Kaupunginvaltuuston satamatoimikunnalle antamaa tehtävää valmistella kysymystä teollisuustonttien ja varastopaikkain osoittamisesta oli toimikunta harkinnut laatiessaan ehdotusta satamalaitteiksi. Pienteollisuuden tarpeisiin oli osoitettu Pakaan alue ja Brändön sillan pohjoispuolelle oli ehdotuksessa Vanhankaupunginlahden satamalaitteita varten, kuten yllä on mainittu, suunniteltu järjestettäväksi melkoinen määrä varastopaikkoja. Satamatoimikunnan esittämissä suurmerisataman ja vapaasataman suunnitelmissa oli melkoinen tonttitila säästetty sellaisen teollisuus- ja kauppaliikkeen tarpeisiin, joka suorastaan liittyi satamalaitokseen.

Kysymys siitä, oliko kaupungin pohjoisosista vielä tämän lisäksi varattava tilaa pienteollisuuden ja varastoliikkeen käytettäväksi, oli toimikunnan mielestä kaupungin asemakaavateknillistä laatua, jonka ratkaisu oli sen varassa, miten rautatieyhteys emäradan kanssa järjestettiin. Ne teollisuudet, jotka eivät ole riippuvaisia sataman läheisyydestä, voi ajatella edullisesti sijoitettaviksi emäradan vierelle, esimerkiksi Oulunkylään päin, missä niiden tarvitsema raideyhteys oli aikaansaataavissa rakentamalla pistoraitteita järjestelyratapihalta käsin.

Mitä sitten suurempaan teollisuuteen tuli, tahtoi toimikunta käsityksenään lausua, että kaupungin vastaiset teollisuusalueet olisi sijoitettava osin Vanhankaupunginlahden pohjoispuoleiselle alueelle ja osin Herttonäsiin.

Esitettyään kaupungin satamalaitosten yleissuunnitelman sekä suuntaaviivat teollisuuden tilantarvekysymyksen ratkaisemiseksi, toimikunta lähetti¹⁾ ohjelman satamain ensimmäistä rakennusjaksoa varten sekä jo olemassa olevien laitosten parantamiseksi siihen kuuluvine likimääräisine kustannusarvioineen.

Jotta kaupunki heti voisi ottaa osaa kauttakulkukauppaan, näytti toimikunnan mielestä tarpeelliselta mahdollisimman pian hankkia väliaikainen vapaasatama. Nopeimmin ja halvimminkin oli tämä aikaansaataavissa erottamalla Laivarannan valmis 450 m:n pituinen osa tarpeellisine maa- ja vesialueineen vapaasatamaksi ja jatkamalla tämän laiturin pidentämistä 50 m:llä aikaisemmin laaditun suunnitelman mukaan. Suurmerisataman ensimmäinen rakennusjakso käsittäisi:

a) Jo mainitun väliaikaisen vapaasataman siihen kuuluvine tavarakatoksineen, rautatieraitteineen, nostureineen, tullauspaviljonkeineen ja aikansa eri suunnitelman mukaisesti rakennettavine aitoineen. Väliaikaisesta vapaasatamalaitoksesta oli laskettu olevan kustannuksia n. 10,930,000 markkaa.

b) Vapaasatama-alueen ulkopuolelle Saukkoon päin rakennettavan pistoraiturin; 270 m. laituria osin 9 ja osin 10 m. syvän veden ääreen sekä laiturille sijoitettavan suurenlaisen hiilinnosturin ja kaksi siirrettävää 2¹/₂ à 5 tonnin nosturia sekä laituralueelle järjestettävän suurehkon hiilivaraston. Tämän laitoksen rakentamisesta laskettiin olevan kustannuksia 10,350,000 markkaa; sekä

c) Satamaradan rakentamisen kaksoisraiteiseksi ainakin Hietalahden ja rautatieaseman väliseltä osalta.

Itäisillä satama-alueilla satamatoimikunta ehdotti seuraavia töitä teettäväksi:

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 17 vuodelta 1920.

Eteläsatamassa suoritettaisiin ainoastaan eräitä ehdotuksessa lähemmin mainittuja tavarakatoksien ja raidelaitteiden parannustöitä sekä hankittaisiin nostureita; kustannukset tästä arvioitiin 3,190,000 markaksi; sekä

Sörnäsin satamaan rakennettaisiin osin Sörnäsistä Sumppariin laituripuutavaroita varten, osin pitkin Sörnäsin rantatietä laiturihiihiä ja rakennusaineita y. m. varten, kumpikin nostureineen. Näiden laitteiden kustannusarvio päättyi 19,021,000 markkaan.

Sikäli kuin täyteainetta oli saatavissa, tehtäisiin täytetöitä vastaisia Brändön sillan pohjoispuoleisia laitteita varten.

Hertonäsiin ehdotti toimikunta rakennettavaksi 250 m. laituria, jonka taakse sittemmin sijoitettaisiin suuria hiilivarastopaikkoja. Laiturille hankittaisiin kaksi 2¹/₂ à 5 tonnin nosturia. Kustannuksia tästä laitoksesta, lukuun otettuina Hertönäsin—emäradan rautatie sekä tarpeelliset kuljetus- ja raidelaitteet, laskettiin olevan n. 11,509,000 markkaa. Teettämällä nämä työt täyttäisi kaupunki myöskin ne hiilivarastopaikkain järjestämistehtävät, jotka Hertönäs gods aktiebolag-yhtiö sopimuksen mukaisesti oli sitoutunut laittamaan määräajan kuluessa sodan päättymisestä.

Kaikista ensimmäisen rakennusjakson käsittämistä laitoksista oli satamatoimikunta laskenut olevan kustannuksia n. 55,000,000 markkaa.

Niistä töistä, jotka satamain ensimmäisen rakennusjakson jälkeen olisi suoritettava, mainitsi toimikunta Ruoholahden pohjukan täyttämisen sekä n. 300 m. pituisen laiturin rakentamisen sen etelärantaan, Brändön sillan eteläpuolelle rakennettavaksi 200 m. pituisen laiturirakennuksen sekä Pohjoisrannan täyttämisen ja rakennuttamisen rannikkoliikennettä varten, minkä johdosta Eteläsataman kuormitus tuntuvasti vähenisi.

Yllä esitetyn nojalla satamatoimikunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto pääasiassa hyväksyisi:

toimikunnan esittämän yleisen Helsingin kaupungin satamaolojen järjestämissuunnitelman, päättäen, että toimikunnan osoittamat mahdollisuudet satamalaitteiden suunnitelmanmukaiseen laajentamiseen otettaisiin, siksi kunnes tästä toisin määrätään, huomioon ja pidettäisiin avoimina vastedes käytettäväksi;

toimikunnan ehdotuksen teollisuustontteja ja varastopaikkoja osoitettaessa kaupungin alueelta noudatettavaksi ohjelmaksi; samoin kuin

toimikunnan esittämän ohjelman kaupungin satamain ensimmäisen rakennusjakson toteuttamiseksi ja olemassa olevain satamalaitosten parantamiseksi.

Kesäkuun 15 p:nä 1920 pitämässään kokouksessa kaupunginvaltuusto päätti lähettää asian rahatoimikamariin, joka, hankittuaan kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon, lähetti siitä huhtikuun 28 p:nä päivätyyn lausnon¹⁾. Kamari katsoi hallituksen esittämän selvityksen nojalla, sen sijaan että herra Torulf ja satamatoimikunta olivat olettaleet lähimpään 50 vuoden kuluessa tarvittavan 9,000 à 10,000 m. laituria suurmeriliikennettä ja 6,000 à 7,000 m. pienempää meriliikennettä varten, kaupungin tarvitsevan 3,600 m. syvänveden laituria lähes vuoteen 2000 asti. Näin ollen kamari katsoi olevansa pakotettu ehdottamaan vapaasataman lopullisen sijoittamisen Taivallahteen evättäväksi, mutta, koska mielipiteet tässä suhteessa olivat kovin eriäviä ja välitöntä päätöstä ei tarvinnut tehdä, puolsi se ehdotettua maa-alueen varoamista sitä varten. Taivallahden sataman korvaamiseksi oli kaupungin yleisten

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

töiden hallitus ehdottanut Ruoholahteen rakennettavaksi satama-altaan, joka hallituksen mielestä olisi teetettävä siihen katsomatta, miten vapaasatamäkysymys ratkaistiin, koska siten aikaansaataisiin tyydyttävällä tavalla se yhteys Merholmaan, minkä kaupunki oli kauppaneuvos J. Tallbergin kanssa tekemässään välipuheessa sitoutunut¹⁾ lähitulevaisuudessa järjestämään. Raha-toimikamari havaitsi Hieta- ja Jätkäsaaren rakentamiseksi laadittujen eri suunnitelmien olevan siinä määrin yhtäläisiä, että oli tarpeetonta kaupunginvaltuuston päätöksellä määrätä joku niistä noudatettavaksi sataman suunnittelussa, vaan että riitti hyväksyä puheenalaiset suunnitelmat ainoastaan yleismalleiksi, joita kaupungin suunnittelevien insinöörien oli, kunnes kaupunginvaltuusto toisin määräsi, käytettävä hyväkseen laatiessaan luonnoksia ja yksityiskohtaisia ehdotuksia. Satamatoimikunnan ehdotuksen mukaan olisi käytävä selvittämään Degerön alueen ja Santahaminan hankinnan mahdollisuuksia, minkä jälkeen suotuisain tilaisuuksien ilmaantuessa ja kun kaupungin raha-asiat sallivat, aloitettaisiin mainitun suuntaiset neuvottelut.

Satamatoimikunnan ehdotuksiin satama-alueiden kuntoon panettamisesta keskikokoista merenkulkua varten, venesatamain järjestämisestä ja Blekholmmain käytöstä sekä teollisuusatamain rakennuttamisesta Hertonäsiin ja Vanhankaupunginlahteen saattoi kamari kaikilta kohdin yhtyä.

Rahatoimikamari yhtyi myöskin satamatoimikunnan lausuntoon rautatieyhteyksistä, mikäli koski selvityksen hankkimista kysymyksiin rautatien linjan rakentamisesta sopivalta emäradan kohdalta Vikin latokartanon alueen halki Hertonäsiin sekä selvitykseen rautatien rakentamiskysymyksestä Sörnäsän niemekkeeltä Kumtähden alueen halki Fredriksperiin, Vanhankaupunginlahden länsirantaa pitkin Vikin latokartanoon ja Siltavuorenlahden poikki Katajanokalle. Satamatoimikunnan ehdotus tilan varaamisesta kolmelle viimeksi mainitulle linjalle sitä vastoin oli kamarin mielestä jätettävä ehdotetun selvityksen antamain tulosten varaan. Tässä yhteydessä ilmoitti kamari, joka oli koettanut jouduttaa niitä alustavia töitä, joiden varassa Oulunkylän—Hertonäsän rautatierakennuksen aloittaminen oli, sittenkun kaikki rakennusluvan saamiseksi tarpeelliset tiedot oli hankittu, kaupungin puolesta jättäneensä valtioneuvostolle lupahakemuksen.

Rahatoimikamari ehdotti, lisäyksenä satamatoimikunnan tekemiin ehdotuksiin, että Hietalahden sataman suunnittelun pohjaksi toistaiseksi ja, kunnes kaupunginvaltuusto toisin päättää, pantaisiin herra Torulf in suunnitelma, että kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettaisiin mahdollisimman pian ja viimeistään ennen 1922 vuoden loppua hankkimaan mahdollisimman tarkka selvitys kaikista niistä seikoista, jotka voivat vaikuttaa ehdotukseen lopullisen merisataman sijoittamisesta Taivallahteen, sekä että kaupunginvaltuusto antaisi rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä, niin pian kuin kaupungin raha-asiat sallivat, keskusteluihin niiden tonttien lunastamisesta, joita Ruoholahdenrannan ja Ruoholahdenkadun kulmauksen ja Arkadian- ja Etel. Rautatiekadun risteyksen välisen satamaradan vastainen sijoitus koskee.

Rahatoimikamari puolsi satamatoimikunnan ehdotusta teollisuustonttien ja varastopaikkain järjestämisestä kaupungin omistamalle alueelle. Ehdotus Mustikkamaan käyttämisestä raukesi, koska valtuusto jo oli tehnyt päätöksen²⁾ asiassa. Kamarilla ei myöskään ollut mitään muistuttamista toimikunnan laatimaa kaupungin satamain ensimmäisen rakennusjakson ohjelmaa vastaan.

¹⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 27. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 26.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ rahatoimikamarin esityksen siten muutettuna, että aika, jona oli hankittava vapaasataman sijoittamista Taivallahteen koskeva selvitys, vahvistettiin 5 vuodeksi.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kertomus kaupungin 1919 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Sittenkun tilintarkastajat olivat antaneet kertomuksen suorittamastaan kaupungin 1919 vuoden tilien ja tilinpäätöksen tarkastuksesta, esiteltiin rahatoimikonttorin laatima mainittua tilinpäätöstä koskeva kertomus²⁾, joka yhteenvedettynä oli seuraava:

Tulot.

Tuloja rahasäännön mukaan	Smk.	112,181,097: 01
Lisäystä lasketuissa tuloissa.....	»	11,747,403: 32
Määrärahoja säästynyt	»	2,106,139: 23
	Smk.	126,034,639: 56
Vuoden tulos, vajausta	»	19,350,888: 37
	Yhteensä Smk.	145,385,527: 93

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk.	112,181,097: 01
Ylitettyjä määrärahoja	»	32,198,178: 38
Vajausta lasketuissa tuloissa	»	1,006,252: 54
	Yhteensä Smk.	145,385,527: 93

Kertomus kaupungin 1919 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta. Kirjelmässä joulukuun 1 p:ltä 1920 lähetti maistraatti kertomuksen³⁾ toimitetusta kaupungin 1919 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta sekä selonteon revisionikonttorin toiminnasta samana vuonna.

Tilintarkastajain ja revisionikonttorin tekemäin muistutusten ja ehdotusten johdosta päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto kehoittaa budjettivaliokuntaa asianomaisia johto- ja lautakuntia kuultuaan tekemään ehdotuksen siitä aiheutuviksi toimenpiteiksi.

Täyttäen annetun tehtävän lähetti budjettivaliokunta elokuun 10 p:nä päiväämänsä mietinnön⁵⁾. Tilintarkastajain huomauttamiin tilejä hoitavien kaupungin viranpitäjain puutteellisiin tietoihin nähden kirjanpidossa oli valiokunta havainnut muistutuksen useassa tapauksessa oikeutetuksi ja ehdotti, että kaupunginvaltuusto velvoittaisi alaisensa virastot ja laitokset puheenalaista laatua olevia virkoja täyttäessään tai esittäessään asianmukaisesti ottamaan huomioon hakijain taidon ja kokemuksen kirjanpidossa. Tilintarkastajat olivat lausuneet, että kaupungin tilinpitovelvollisilta laitoksilta puuttui yhtei-

¹⁾ Valt. pöytäk. 25. 5. 16 §. — ²⁾ Helsingin kaupungin tilasto V. 4. Kaupungin tilit ja tilinpäätös vuodelta 1919; vert. 1920 vuod. kert. siv. 47. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23. 2. 1 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 18.